

Informace ze zdravotnictví Olomouckého kraje

Ústavu zdravotnických informací a statistiky
České republiky

Ostrava
1. 8. 2012

4

Činnost oboru diabetologie, péče o diabetiky v Olomouckém kraji v roce 2011

*Activity of the branch of diabetology, care for diabetics
in the Olomoucky Region in 2011*

Souhrn

Tato informace podává přehled o počtu diabetologických ordinací a jejich personálním zabezpečení, dále o počtech ošetření-vyšetření a počtech léčených pacientů. Počet registrovaných diabetiků každoročně vzrůstá, v roce 2011 se s diabetem léčilo 55 388 pacientů. Klesá počet osob léčených pouze dietou (7 038 v roce 2011), zatímco stoupá počet pacientů léčených medikamentózně. Dále byl zaznamenán mírný nárůst počtu diabetiků s chronickými diabetickými komplikacemi. Ty mělo v roce 2011 celkem 29,4 % léčených osob.

Summary

This information presents the numbers of diabetologist's consultation rooms, numbers of health personnel involved, numbers of treatments-examinations and numbers of treated patients. The number of treated diabetics steadily increases, the number of patients treated for diabetes in 2011 was 55 388 patients. The number of patients treated only with diet decreases (7 038 patients in 2011) whereas using drugs grow up. Far it was registered the slight increase of patients with chronic diabetic's complications. It was totally 29.4% in the group of treated patients.

Informace o činnosti diabetologického oboru vychází ze zpracovaných údajů výkazu A (MZ) 1-01 pro obor diabetologie (včetně ordinací praktických lékařů pro dospělé, kteří se touto činností zabývají). Výkaz byl součástí Programu statistických zjišťování v ČR na rok 2011. Formuláře výkazů a pokyny jsou vystaveny na internetu www.uzis.cz.

Zpravodajskou povinnost splnilo 35 diabetologických ordinací a z 306 ordinací praktických lékařů pro dospělé se dle odevzdaných výkazů podílelo na aktivní léčbě diabetiků celkem 191, tj. 62 % ordinací. Lékaři ordinací praktického lékaře pro dospělé pro léčbu svých registrovaných pacientů trpících diabetem nevyčleňují úvazek a nevedou evidenci poskytnutých ošetření.

Činnost odborných diabetologických ordinací zajišťovalo celkem 23,66 lékařů a 23,18 zdravotnických pracovníků nelékařů s odbornou způsobilostí bez odborného dohledu (v přepočteném počtu), včetně smluvních pracovníků.

Na 1 lékaře (v PP) v oboru diabetologie připadalo v kraji v průměru 1 836 léčených pacientů (ČR 1 885). V průběhu roku 2011 poskytly ordinace 143 132 ošetření, což představovalo v kraji i ČR shodně 3,3 ošetření na jednoho léčeného diabetika.

Diabetes mellitus, neboli úplavice cukrová (dg E10–E14), je závažné onemocnění způsobující poruchu látkové přeměny. Je to onemocnění zatím nevyléčitelné, ale vhodnou životosprávou a léčbou je možné tlumit jeho projevy a následky. Mezi faktory zvyšující riziko onemocnění patří nejen stres a nezdravé životní prostředí, ale především nevhodné dietní návyky a s tím související obezita a do značné míry i genetické předpoklady. Trvale je počet žen - diabetiček přibližně o 8 % vyšší, v kraji činil v roce 2011 poměr 53,3 % žen a 46,7 % mužů (ČR 52,8 % žen a 47,2 % mužů).

Na diabetologických pracovištích a v ordinacích praktického lékaře pro dospělé bylo v kraji evidováno 55 388 léčených diabetiků, což představovalo 6,7 % celkového počtu léčených diabetiků v ČR. Ve srovnání s rokem 2010 došlo k nárůstu jejich počtu v kraji o 5 %. Na onemocnění DM I. typu se léčilo 10 dětí (0–14 let) a u dorostu (15–19 let) bylo evidováno 14 pacientů. Většina diabetiků je v péči odborných diabetologických ordinací. Menší část nemocných, která má lehčí formu diabetu, se léčí u praktických lékařů pro dospělé (21,1 %).

V roce 2011 činil počet léčených diabetiků 8,7 % z celkového počtu obyvatel kraje (ČR 7,9 %). Nejvyšší výskyt diabetu na 10 000 obyvatel byl zaznamenán v okrese Olomouc 988 případů, průměr za kraj činil 867 případů (ČR 786).

Pacienti s DM jsou nejčastěji léčeni perorálními antidiabetiky (PAD), která jsou užívána 75,4 % léčených diabetiků, dále inkretinovými mimetiky 1,3 % a inzulínem 28,8 %, včetně kombinace těchto léčiv. Lehčí formy diabetu mohou být léčeny dietou, ale počet diabetiků léčených pouze dietou každoročně mírně klesá. Diabetici léčení pouze dietou v roce 2011 zaujímali 12,7 % z úhrnu léčených osob a ve srovnání s rokem 2004 poklesl jejich počet o 42 %. Struktura pacientů podle druhu léčby v ČR byla následující: 16,3 % osob bylo léčeno jen dietou, 80,7 % PAD, 24,8 % osob inzulínem a 1,2 % inkretinovými mimetiky, včetně kombinace těchto léčiv.

Diabetes mellitus je chronické onemocnění, které bývá provázeno mnoha komplikacemi, mezi nimiž k nejzávažnějším patří postižení zraku nebo úplná slepota, selhání funkce ledvin či poškození nervů a krevního zásobení dolních končetin (tzv. diabetická noha), které může končit jejich amputací. Diabetickými komplikacemi bylo postiženo 16 261 osob, tj. 29 % z počtu léčených diabetiků (ČR 29 %). Nejčastější chronickou komplikací diabetu byla v roce 2011 diabetická retinopatie (poškození oční sítnice), diagnostikovaná celkem u 7 282 osob, což činilo 13,1 % (ČR 12,1 %) z úhrnu léčených, z toho 1,9 % bylo postiženo slepotou (ČR 2,3 %), absolutně 137 osob v kraji. Počet postižených diabetickou nefropatií (poškození ledvin) tvořil 11,5 % z úhrnu léčených (ČR 11,6 %), absolutně 6 381 osob, z toho 26,1 % s renální insuficiencí. Podíl léčených osob s diabetickou nohou, celkem 2 598 pacientů, činil 4,7 % z úhrnu (ČR 5,3 %). K amputaci bylo nutno přistoupit u 17,4 % (ČR 23,6 %) pacientů s touto komplikací, absolutně u 452 osob, z toho 222 amputací (8,5 %) bylo provedeno nad kotníkem.

Prevalence diabetických onemocnění stále stoupá. V roce 2011 se v kraji léčilo 87 osob na 1 000 obyvatel, v roce 2004 to bylo jen 69 pacientů na 1 000 obyvatel kraje.

Zpracovala: Marcela Nowaková
ÚZIS ČR, Regionální pracoviště Ostrava
17. listopadu 1790, 708 52 Ostrava-Poruba
tel.: 596 913 523
e-mail: nowakova@uzis.cz
<http://www.uzis.cz/>

Personální zajištění a počty ošetření v oboru diabetologie

Území, kraj	Počet ZZ a pracovišť	Počet pracovníků ¹⁾		Počet ošetření - vyšetření	
		lékaři	ZPBD ²⁾	celkem	na 1 lékaře
Jeseník	3	1,90	1,60	8 979	4 726
Olomouc	15	12,38	10,24	69 342	5 601
Prostějov	4	2,15	2,35	11 484	5 341
Přerov	8	4,43	5,99	28 758	6 492
Šumperk	5	2,80	3,00	24 569	8 775
Olomoucký kraj	35	23,66	23,18	143 132	6 050
Česká republika	487	358,00	394,44	2 233 003	6 237

¹⁾ Průměrný roční přepočtený počet, vč. smluvních

²⁾ ZPBD - zdravotničtí pracovníci nelékaři s odbornou způsobilostí bez odborného dohledu dle zákona č. 96/2004 Sb., o nelékařských zdravotnických povoláních § 5–§ 21a

Léčené osoby podle jednotlivých typů diabetu

Území, kraj	Počet léčených osob podle jednotlivých typů diabetu				
	absolutně	na 10 000 obyvatel	v %		
			I. typ DM (E10)	II. typ DM (E11)	sekundární diabetes (E13)
Jeseník	3 402	840,29	4,12	94,21	1,68
Olomouc	22 921	987,84	7,54	91,02	1,44
Prostějov	7 939	724,76	7,44	89,62	2,93
Přerov	10 478	787,68	4,18	94,00	1,82
Šumperk	10 648	861,78	2,15	96,18	1,67
Olomoucký kraj	55 388	867,28	5,65	92,57	1,79
Česká republika	825 382	785,67	6,73	91,92	1,35

Počet léčených diabetiků k 31. 12. 2011

Území, okres	Počet léčených pacientů				Počet nově zjištěných onemocnění		
	celkem	z toho v %		u PL pro dospělé v %	celkem	z toho v %	
		muži	ženy			muži	ženy
Jeseník	3 402	43,86	56,14	11,58	481	48,65	51,35
Olomouc	22 921	46,21	53,79	5,99	1 971	45,10	54,90
Prostějov	7 939	47,12	52,88	55,91	799	53,19	46,81
Přerov	10 478	47,67	52,33	14,59	862	51,16	48,84
Šumperk	10 648	47,53	52,47	36,99	1 204	46,18	53,82
Olomoucký kraj	55 388	46,72	53,28	21,07	5 317	47,87	52,13
Česká republika	825 382	47,20	52,80	18,42	68 494	48,43	51,57

Počet léčených osob s chronickou diabetickou komplikací

Území, okres	Diabetická							
	nefropatie		retinopatie			noha		
	celkem	z celku s renální insuficiencí	celkem	z celku		celkem	z celku s amputací	
				proliferativní	slepota		pod kotníkem	nad kotníkem
Jeseník	222	70	285	100	7	105	26	21
Olomouc	3 493	731	3 136	772	66	712	72	95
Prostějov	962	263	1 023	290	27	516	19	34
Přerov	1 118	376	1 513	230	16	475	77	37
Šumperk	586	225	1 325	390	21	790	36	35
Olomoucký kraj	6 381	1 665	7 282	1 782	137	2 598	230	222
Česká republika	95 884	32 836	99 779	25 051	2 280	44 011	6 469	3 939

Léčení diabetici podle druhu léčby

Území, okres	Jen dietou		PAD		Inkretinovými mimetiky		Inzulínem	
	absolutně	na 10 000 obyvatel	absolutně	na 10 000 obyvatel	absolutně	na 10 000 obyvatel	absolutně	na 10 000 obyvatel
Jeseník	348	85,96	3 325	821,27	70	17,29	802	198,09
Olomouc	2 014	86,80	14 528	626,12	300	12,93	8 661	373,27
Prostějov	1 012	92,39	6 265	571,94	90	8,22	1 605	146,52
Přerov	1 243	93,44	9 009	677,25	200	15,03	2 978	223,87
Šumperk	2 421	195,94	8 637	699,02	48	3,88	1 927	155,96
Olomoucký kraj	7 038	110,20	41 764	653,95	708	11,09	15 973	250,11
Česká republika	134 579	128,10	665 853	633,82	9 685	9,22	205 049	195,18

Léčba diabetu podle typu onemocnění *)

Druh léčby	Počet léčeb podle typu diabetu					
	I. typ DM (E10)			II. typ DM (E11)	sekundární diabetes (E13)	porucha glukosové tolerance (R73.0)
	0-14 let	15-19 let	20 let a více			
Jen dietou	x	x	x	6 878	160	3 231
PAD	-	-	297	41 106	361	x
deriváty sulfonylmočoviny	-	-	151	11 576	101	x
metforminem	-	-	125	25 462	199	x
glinidy	-	-	2	793	22	x
glitazony	-	-	-	1 069	20	x
akarbózou	-	-	-	139	1	x
inhibitory DPP-IV	-	-	19	2 067	18	x
Inkretinovými mimetiky	-	-	5	684	19	x
Inzulínem	10	14	3 130	12 323	496	x
konvenčně	-	-	132	2 401	107	x
intenzifikovaně	10	12	2 570	9 592	389	x
inzulínovou pumpou	-	2	428	330	-	x

*) Jeden pacient může být léčen více léčbami současně. Je uvedena každá naordinovaná léčba, která byla předepsána k pravidelnému užívání alespoň na dobu 1 měsíce.

Činnost oboru diabetologie v letech 2004–2011

Ukazatel	2004	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Počet pracovníků (úvazek) k 31.12., vč. smluvních lékařů	19,76	18,29	19,27	20,86	21,02	20,90	23,81
ZPBD	22,72	23,13	20,36	20,37	22,76	21,38	23,78
Počet ošetření-vyšetření (počet návštěv)							
absolutně	128 456	140 683	134 062	140 223	134 504	132 600	143 132
na 1 000 obyvatel	202,3	219,9	208,9	218,4	209,5	206,6	224,1
na 1 úvazek lékaře diabetologa	6 500,8	7 691,8	6 957,0	6 722,1	6 398,9	6 344,5	6 011,4
Počet léčených pacientů k 31.12.							
absolutně	43 985	52 016	49 259	51 754	52 253	52 960	55 388
na 1 000 obyvatel	69,3	81,3	76,8	80,6	81,4	82,5	86,7
Druh léčby							
jen dietou	12 186	14 875	12 832	12 858	10 546	8 967	7 038
PAD	18 771	22 688	22 062	24 340	25 702	26 992	41 764
inkretinovými mimetiky	708
inzulínem	10 207	11 067	10 871	10 611	11 464	11 351	15 973
inzulínem + PAD	2 821	3 386	3 494	3 945	4 541	5 650	.
Počet nově zjištěných onemocnění	4 220	4 011	3 094	3 122	4 300	4 158	5 317
Chronické komplikace diabetu							
diabetická nefropatie	4 173	5 473	5 097	5 438	6 525	5 799	6 381
z toho: s renální insuficiencí	761	954	956	1 117	1 297	1 576	1 665
diabetická retinopatie	6 655	6 706	6 619	6 376	6 741	7 131	7 282
z toho: proliferativní	1 128	1 439	1 453	1 385	1 518	1 667	1 782
slepota	91	144	103	102	117	120	137
diabetická noha	1 604	1 870	1 985	2 087	2 348	2 542	2 598
z toho: s amputací	251	261	263	283	335	367	452
Podíl chronických komplikací k počtu léčených diabetiků v %	28,3	27,0	27,8	26,9	29,9	29,2	29,4

Symbol "." - údaj nebyl sledován

Vývoj počtu léčených diabetiků na 100 000 obyvatel v letech 1996–2011

